

FYRSTEN

Af Aleksa Okanovic

**ADVARSEL
UEGNET FOR BØRN!**

Odense Teater 2007/08

Fyrsten

Af Aleksa Okanovic

Spillested:

Store Scene, Jernbanegade 21

Spilleperiode:

15. marts - 5. april 2008

Iscenesættelse:

Jens August Wille

Scenografi:

Erik Söderberg

Produktionsdramaturg:

Jesper Bergmann

Medvirkende

Johan, Fyrste: Lennart Hansen

Frederikke, Fyrstens hustru: Githa Lehrmann

Frederik, hendes bror, borgermand: Lars Simonsen

Rebecca, hans hustru, borgerkvinde: Sophie Louise Lauring

Marie, tjenestepige på slottet, i fyrrerne: Mette Maria Ahrenkiel

Adolf, tjener på slottet: Morten Christensen

Kunstmaleren: Bjarne Antonisen

Seline, fattig pige fra byen: Natali Vallespir Sand

En pige, Selines søster: Kinne Lucas **

Pigens far, Baggesen, pigens far, handler med nødder: Lars Lønnerup

Lyrespiller: Sune Roholt Mortensen

** 3. års studerende – Det Danske Musicalakademi

Indholdsfortegnelse

Fyrsten	2
Medvirkende	3
Indledning	5
Handlingen	6
Om dramatikerens Aleksa Okanovic	7
Fra pudderparykker til push-up bh	8
Interview med scenograf Erik Söderberg	10
Kostumetegninger	12
Sidste akt af fyrstevældet	16
Skønhedens historie	17
Erotikken i rokokoen	17
Korsettet	18

Skolematerialet er skrevet af Odense Teater samt Lars Maarup, Karen Dam og Peter Krogh-Sørensen fra Odense Teaters Skolekontakt.

Hvis du har kommentarer eller spørgsmål til materialet, er du velkommen til at kontakte Line Hede Simonsen i Odense Teaters Presseafdeling på line@odenseteater.dk eller pr. telefon 63139253.

Indledning

Hermed skolematerialet til forestillingen FYRSTEN. Vi håber, det vil være til inspiration.

Da forestillingen indeholder scener af pornografisk karakter, har vi valgt at sige, at den ikke er egnet for børn. Når vi nu alligevel har skrevet et skolemateriale til forestillingen, er det fordi Aleksa Okanovic er en spændende ny dramatiker, og at vi tænker, at forestillingen kan henvende sig til unge mennesker. Når det er sagt, er det nok en god idé at forberede sine elever på, at det sceniske sprog kan være meget direkte.

Aleksa Okanovic er fascineret af Rokokotidens sammenblanding af senbarokkens frivolitet og oplysningstidens hang til naturlighed. Det er en periode fyldt med modsætninger, og hvor fyrstedømmerne begynder at krakelere til fordel for et mere folkeligt/borgerligt styre.

I dette skolemateriale er der mulighed for at læse uddrag af stykket, at fordybe sig i scenografien og tankerne bag den, i processen bag manuskriptet og måske grave dybere i den historiske periode. Skolematerialet er tænkt som gode idéer til steder, hvor man selv kan grave videre.

Vi minder om, at der er et Stjernearrangement d. 26. marts kl. 17.30 - 18.30 hvor instruktør Jens August Wille og skuespillerne Githa Lehrmann og Lennart Hansen vil fortælle om arbejdet med forestillingen. Tilmelding er nødvendigt til Odense Teaters Billetkontor 66120052 eller otb@odense-teater.dk.

Handlingen

Vi befinder os i slutningen af det 18. århundrede. Europa vrimler med små fyrstedømmer, hvor herskerne har hånd- og halsret over deres undersåtter. Frihedsrevolutionerne ulmer, demokratiet er på vej - fyrsternes dage ved magten er talte.

I denne atmosfære af dekadence og smuldrende hierarkier møder vi fyrst Johan og hans hustru Frederikke, der leger med magtforholdene både i og uden for dobbeltsengen. Fyrsten er ramt af en krise. Hvem er han? Hvorfor er han fyrste? Han begynder at prøve sine omgivelser af i et forsøg på at undergrave sin egen magt.

For at stoppe fyrstens efterhånden pinlige udskejelser ansætter fyrstinden en unge pige, Seline, der skal holde gemalens opmærksomhed væk fra sit vanvittige identitetsprojekt. Seline viser sig imidlertid at være bly og uskyldig, og fyrstinden tager hårdhændede metoder i brug for at lære hende op i kunsten at tilfredsstille en mand.

Men fyrsten forelsker sig inderligt i den unge kvinde, og han fortsætter sit kamikazeforsøg med endnu større kraft.

Om dramatikeren Aleksa Okanovic

Aleksa Okanovic er født i Beograd 1973. Han har været bosat i Danmark fra 1975. Han har studeret filosofi på Københavns Universitet. Fra 2001 – 2003 fulgte han Dramatikeruddannelsen v/ Aarhus Teater. Aleksa Okanovic debuterede som dramatiker med RESTAURANT D'AMOUR på Odense Teater også instrueret af Jens August Wille og med Lennart Hansen og Gittha Lehrmann som ægtepar. Siden har han fået opført stykkerne: GLIMT AF DØDEN (ènakter, Odense Teater), DR. FROM (Teater Katapult), THANATOS (Radiodrama), DIAMOND/DUST/SHOES (CaféTeatret 2006) samt forestillingen WUNSCHTRAUM skrevet til afgangsholdet på Skuespillerskolen v/ Odense Teater i 2006. Aleksa Okanovic modtog i 2006 Reumerts Talentpris for DIAMONDS/DUST/SHOES og RESTAURANT D'AMOUR. Som den første danske dramatiker nogensinde er han blevet præsenteret i det verdensberømte berlinske teater Schaubühnes årlige festival F.I.N.D.

Fra pudderparykker til push-up bh

Rokoko er ikke, hvad det var engang – i hvert tilfælde ikke i vore hoveder. Dramaturgen på forestillingen, Jesper Bergmann, har sammen med forestillingens instruktør, Jens August Wille, arbejdet sammen med forfatteren i over et år, og undervejs i den lange proces har de ofte spekuleret på, hvordan det kunne være, at stoffet blev ved med at fængsle. Jesper Bergmann mener ifølge ”Rokoko i vore hoveder” (Teateravisen foråret 2008), at svaret simpelthen er ROKOKO

Uddrag af ”Rokoko i vore hoveder”

Sig ordet rokoko! Kommer der så ikke straks et billede inde i dit hoved? Måske har du set film som MARIE ANTOINETTE eller FARLIGE FORBINDELSER- under alle omstændigheder tænker du sikkert straks på pudderparykker og gigantiske kjoler, ikke sandt? Rokoko var en historisk epoke, der strakte sig fra begyndelsen af 1700-tallet og frem til den franske revolution i 1789, men rokoko er også en forestilling inde i vore hoveder. Da vi arbejdede med manuskriptet, begyndte vi på et tidspunkt at tale ikke kun om ROKOKO – men også om ROVOHO, dvs. Rokoko- i Vore-Hoveder. Spørgsmålet var: hvilke billeder danner vi i vores hoveder ved ordet Rokoko? Her er et lille udpluk af vores overvejelser: Det allerførste billede er vel en rokokodame. Hun er vældig meget sit KØN. Vi ser straks enorme kjoler og svulmende bryster. Vi kan allerede forudse, at hver gang en kvinde kommer ind på scenen, så skal vi se en vandrende kavalergang. Kvinderne var også hvidpudrede og parykbærende, så uendeligt sminkede –fx med koket sminket skønhedsplet på kinden. Vi taler altså ikke om ”naturlige” kvinder i den betydning det ord havde i slutningen af 60´erne, hvor det fx var en feministisk pointe at smide bh´en og lade det hele gynges under den bløde bluse. ROVOHO er noget ganske andet – det er ikke ”naturligt”. ROVOHO er en uægte/kunstigt skabt kvindelighed - og en kvindelighed, som er æstetiseret.

Hvad minder det os om? I hvilken anden epoke fremviser kvinden sig som uægte, æstetiseret og kunstigt skabt? I hvilken epoke frembærer kvinder lige så gerne deres kavalergang? Jaman, det gør de jo lige nu!

I dag knappes der op til barmen, og nutidens kvinder holder sandelig af det uægte- hvor mange frisørtuber ligger der ikke til grund for det danske gadebilledes opvisning af blondiner? Hvor mange kilo silicone ligger der ikke og trykker inde bag push up bh´erne ? Der er sandelig noget i datidens og nutidens kvinderoller, som er vældig ens!

Hvad så med MÆNDENE? Når man tænker på rokokomanden, så ser man pudderparykker og de der komiske knæbukser. Rokokomanden – om ham vil ingen påstå, at han fremviser noget

”sandt mandigt” vel? Hans figur peger på det faktum, at alle er udklædte og forklædte (faktisk også kvinderne!). Det hele er et udklædningsnummer –i følge ROVOHO, så er vi tilstede ved et maskebal. Vores roller som mand eller kvinde er noget vi tager på, ligesom når vi tager en maske på.

De ovenstående tanker om Rokoko-i Vore-Hoveder blev en lille del af vores arbejde med FYRSTEN. Vi syntes, vi fandt en vej til at fortælle historien om en fyrste på rokokoslottet på en måde, så den også kunne handle om nutiden, om det mandlige over for det kvindelige, om legen med masker og identiteter.

Arbejdsspørgsmål:

Prøv at danne dig et billede af, hvad der menes med ROKOKO på <http://da.wikipedia.org/wiki/Rokoko>

Hvordan mener du, at der kan være en vis lighed med kvindens jeg - opfattelse i rokoko-tiden sammenlignet med vores egen tid?

Sophie Louise og Githa Lehrmann

Interview med scenograf Erik Söderberg

Erik Söderberg begyndte sin karriere som malerelev på Uppsala Stadsteater i 1966, og siden sin debut i 1969 har han arbejdet som scenograf på teatre i Sverige, blandt andre Malmö Stadsteater og Stockholmsteatrene: Dramaten, Riksteatern og Stadsteatern. Siden begyndelsen af 1980'erne har han ligeledes haft opgaver i Danmark, blandt andet på Aarhus Teater og Nørrebro Teater. På Odense Teater har Erik Söderberg skabt scenografier til bl. a. SNART KOMMER TIDEN (2002), SKAF MIG EN TENOR (2004), PRIMADONNAER PÅ PRØVE (2005), PINOCCHIOS ASKE (2005), MARTAS TEMA (2006) og ERASMUS MONTANUS (2007). Senest har Erik Söderberg kreeret scenografien til forestillingen 12 MØDER MED ET VIDUNDERBARN på Værkstedet.

Hvilke tanker har du gjort om scenografien til FYRSTEN?

”Scenografien til FYRSTEN er en blanding af rokoko og moderne tid. Stykket foregår i 1700-tallet, men har samtidig en moderne vinkel. Scenografien skal ikke opfattes som naturalistisk. Forestillingen foregår på et slot i 1700-tallet. Vi har fjernet alle væggene og dermed fjernet realismen. Jeg har derfor kun gulvet tilbage og arbejde med. Jeg har valgt at lave gulvet i marmor, da det både passer til 1700-tallet og til nutiden. Scenen

Hvilken effekt opnår du ved at lade gulvet være skrå?

”Hele scenegulvet er på skrå. Det hælder ned i mod publikum for, at de kan se materialet. Hvis gulvet havde været almindelig kunne publikum ikke se, hvilket materiale det er lavet i. Det er vigtigt, at de kan se, det er marmor for at få associationen om, at vi er på et slot. Gulvet er en meget vigtig effekt, da det er noget af det eneste på scenen. På scenens bagvæg har vi lavet en illusion om en åbning, som vi kan gøre større eller mindre alt efter behov. Lyset har en meget vigtig rolle i scenografien. Vi skifter mellem forskellige kraftige farver og kan derved opnå forskellige stemninger.”

Hvad er dine tanker med kostumerne?

”Kostumerne er også lavet i en blanding mellem nutiden og 1700-tallet. Kostumerne er syet ud fra et rokoko-snit, men i moderne materiale. F.eks. er der brugt jeans-stof, men modeller er fra 1700-tallet. Kvindernes kjoler er lavet i strålende farver og inspireret af 1700-tallet rokokokjoler. De er nu blevet lidt mere specielle og ikke realistiske.”

Du har valgt nogle meget enkle møbler på scenen, hvorfor det?

”Da jeg læste manuskriptet igennem for første gang, da tænkte jeg netop på disse specielle møbler.

De er designet efter rokoko-tidens snit, men lavet i et nutidigt materiale. De er helt perfekte til at opnå denne effekt om miks af nutiden og 1700-tallet. De eneste materialer på scenen er plastik og metal for at give forestillingen det moderne look.

Sophie Louise Luring, Lennart Hansen og Githa Lehmann

Kostumetegninger

Fyrstinden

Githa Lehrmann

Githa Lehrmann, Lars Simonsen og Sophie Louise Lauring

FYRSTEN

Fyrsten

Kinne Lucas, Lennart Hansen, Lars Lønnerup og Morten Christensen

FYRSTEN

Githa Lehrmann

Frederik

Mette Maria Ahrenkiel og Lars Simonsen

Sidste akt af fyrstevældet

Syttenhundredetallet er sidste akt af fyrstevældens melodrama. I dets begyndelse hersker endnu barokkens magtpropaganda. (...) Henimod århundredets slutning flammer frihedskrigen op i Amerika, og inden dets udgang slår det åbne oprør mod det gamle stændersystem ud i lys lue i Europas hovedland i den store franske revolution.

Det er oplysningstiden. Holberg skriver i Danmark, Voltaire og encyclopedisterne i Frankrig og schweizeren Rousseau forkynder sit sentimentale naturevangelium. Der indføres almindelig skolegang i Preussen og umiddelbart derefter værnepligt.

Tilværelsen opfattes som en teaterscene. (...) Man føler sig ikke længere som skuespillere, der må gennemføre deres rolle hvor besværlig den end er. Man spiller ikke for effektens men for spillets skyld, ikke for tilskuernes opbyggelse, men for egen fornøjelse. (...)

Den åndelige strømning som Rousseau definerer som tilbagevenden til naturen, passer som hånd i handske til den stemning, som behersker hofkredsene. Man har indset det håbløse i at bevare den gamle tingenes tilstand. Efter os kommer syndfloden, lad os altså glæde os over paradiset, så længe vi befinder os i det.

Man lever i nuet, man sværmer for det naturlige, det følelsesfulde ureflekterede. Sanselig nydelse har aldrig været sådan sat i system, evnen til at opnå store og små, komplicerede og yderst raffinerede nydelser aldrig højere udviklet. Bordets og sengens glæder såvelsom tiltalende farver og elegante farver. (...)

Det er i god overensstemmelse med rokokotidens hele modsætningsrige væsen, at de tanker som realiseredes med gevær og guillotine, er født som dialektiske distinktioner i den parfumerede salonatmosfære. Kan den absurde kvindedragts al fornuft trodsende charme bero på, at bag den nervøse himmelspræt dæmrrer hjerters frihedskrav, lighedsideer og broderskabslængsler. Kvinderne er vågnet til en ny bevidsthed om sig selv og deres magt. Ikke ved at fornægte deres kvindelighed, men ved at vedkende sig den og potensere den kan de hævde en frihed ikke ringere end mænds.

Uddrag fra: "Krop og klær – klædedragtens kunsthistorie" R. Broby-Johansen, 1953, Gyldendal.

Skønhedens historie

”Man kunne sige, at man i det 18. århundrede kan se den barokke skønhed leve videre i aristokratiets hengivelse til livsnydelsen, mens neoklassikens strengthed passer til dyrkelsen af fornuft, disciplin og forudsigelighed, der typisk tilhører det opstigende borgerskab. Dog vil et mere opmærksomt blik hurtigt opdage, at der ved siden af den gamle hofadel er en adel, der er foretagsom, yngre og mere dynamisk, hvis smag og sæder allerede ligger tæt på de borgerlige med interessen for modernisering og reform – en adel der læser Encyclopédien i salonerne.”

”Til dette komplekse samspil mellem klasser og lag svarer lige så sammensatte forhold omkring smagen. Over for rokokkens spraglede skønhed står ikke klassicismen, men mange klassicisme, der udtrykker forskellige behov og af og til står i modsætning til hinanden. Oplysningsfilosoffen fordrer nok tankens udfrielse af mørkemændenes tåger, men er udelt tilfreds med enevælde og autoritære styre; den oplyste fornuft har sin lyse side i Kants geni, men en foruroligende mørk side i markis de Sades grusomme teater;”

Uddrag fra: "Skønhedens historie" redigeret af Umberto Eco, 2006, Aschehougs forlag.

Erotikken i rokokoen

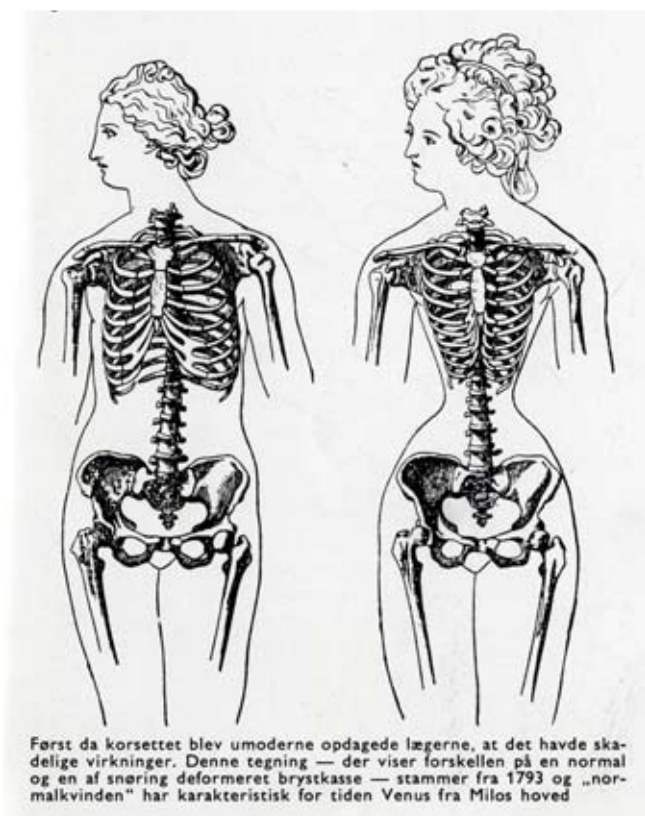
Man har kun ét ønske, at gøre livet til en uafbrudt nydelse. ”For en sikkerheds skyld,” sagde madame de la Verrue, ”laver man paradiset allerede her på jorden.” Og man vil mere sig uden at betale omkostninger. Man vil nyde rigdommens frugter uden arbejdets anstrengelser, den sociale magtstillings glans uden dens pligter, kærlighedens glæder uden dens smerter. Man undgår derfor den store lidenskab, der bliver brændemærket som ikke værende chic, og skummer kun den lette fløde af kærligheden. Man er altid ”amourøs”, men aldrig alvorligt forelsket. ”Man tager hinanden,” står der hos Crébillon fils, ”uden at elske hinanden. Man forlader hinanden uden at hade hinanden.” (...)

Erotikken bliver et gratiøst selskabsspil, som efteraber kærligheden på en fornøjelig måde, og som er underkastet bestemte regler. Kærligheden bliver til et amatørteater, til en færdiglavet komedie, hvor alt er forankret og forudbestemt, lige fra rollernes fordeling, hvor damen altid får anvist rollen som den lunefulde herskerinde, herren rollen som den ridderlige tilbeder, til tale og fagter, hvormed man skal markere de enkelte situationer.

Uddrag fra: Egon Friedell "Kulturhistorie bind 2 – Barok og Rokoko, Oplysning og revolution" Høst & Søn 1984.

Korsettet

Først da korsettet blev umoderne opdagede lægerne, at det havde skadelige virkninger. Denne tegning - der viser forskellen på en normal og en af snøring deformeret brystkasse - stammer fra 1793 og "normalkvinden" har karakteristisk for tiden Venus fra Milos hoved.

Snørliv. Mens krinolinen vokser og svinder ind, beholder livstykket sin facon; det er korsetteret med stålstivere og fiskeben og stramt snøret.

Snørlivet, eller korsettet, som det nu oftest kaldtes, havde i 1770erne og begyndelsen af 80erne meget lange og skarpe spidser for at markere taljens længde, men de var syet af et lettere stof og med tyndere stivere end tidligere. (...)

Allerede på Rokotiden havde der rejst sig røster mod snøringen, men i 1770erne blev modstanden stærkere (...) hen imod århundredets slutning begyndte modstanden mod snøringen at bære frugt, korsetterne blev lettere og mindre stive (...)

Uddrag fra: "Danske dragter – moden i 1700-årene" af Ellen Andersen, 1977, Nationalmuseet og "Krop og klær – klædedragtens kunsthistorie" R. Broby-Johansen, 1953, Gyldendal.

Sophie Louise Luring, Natali Vallespir Sand og Gittha Lehrmann

Uddrag fra manuskriptet

1. akt

SCENE 2.

(Frederikke, Fyrsten, Adolf og Marie.)

Frederikke ind, efterfulgt af Marie. Adolf kommer senere slæbende med Frederikkes kufferter.

FREDERIKKE:

Det var da horribelt. Én ting er hans små eskapader med purunge piger, men siden hvornår er han begyndt at slå uskyldige mennesker ihjel? Hvad var det, der skete?

MARIE:

Da pigen ikke ville gå af sig selv, sendte Fyrsten bud efter hendes far.

FREDERIKKE:

Hvorfor dog det? Havde det ikke været enklere blot at smide pigebarnet på porten.

MARIE:

Det skulle man tro, men så dukker faderen altså op. Og Fyrsten beklager sig da eftertrykkeligt til ham over hans letfærdige datter.

FREDERIKKE:

Besynderligt.

MARIE:

Pigen bliver ved med at sige: "Gør noget far!", og til sidst må faderen bede Fyrsten om at moderere sig. Til Fyrstens forsvar er det måske værd at nævne, at pigen forinden havde slået ham med sin handske.

Marie gir Frederikke handsken.

FREDERIKKE:

Gjorde han så det? Modererede han sig?

MARIE:

På ingen måde. Fyrsten påstod, at pigen havde opsøgt ham uden trusser på. Rygtet vil dog vide at han selv tog dem af hende, tidligere, mens hun var bevidstløs.

FREDERIKKE:

Hvad skete der så?

MARIE:

Det er pinligt.

FREDERIKKE:

Fortæl mig det!

MARIE:

Han løftede hendes kjole og ... og ved synet af ... besvimeede faderen, hvorpå Fyrsten stak sin kårde i hans hjerte.

FREDERIKKE:

Altså aldeles uden grund?

MARIE:

Det var en meningsløs duel.

FREDERIKKE:

Det er jo ganske horribelt. Hvad laver sådan en tøs også til et maskebal? Det er pinligt hvis det her bliver offentligt kendt, og det gør det. Hvorfor gør han det her mod mig? Hvad mener du, Adolf?

ADOLF:

Jeg tror ikke det er rettet mod nogen bestemt person. Mindst af alle Dem, Madame.

FREDERIKKE:

Hvis sådan noget kommer det østrigske hof for øre. For slet ikke at tale om folket! Manden var jo efter sigende godheden selv. Var han velanset?

ADOLF:

I høj grad. Og tilmed enkemand med to døtre.

FREDERIKKE:

Satans! En velanset nøddesælger. Tak Marie.

Marie nejer og går ud.

ADOLF:

Vi bragte liget væk, og pigen blev sendt til et horehus.

FREDERIKKE:

Udmærket. Men det løser ikke problemet. Gør det, Adolf?

Hun ser spørgende på ham. Han svarer ikke.

FREDERIKKE:

Tro ikke du kan gemme dig bag en maske af underdanighed og respekt, din stymper. Du har vel tænkt over hvilken farlig situation, Fyrsten har bragt os ud i?

ADOLF:

Jeg har da gjort mig nogle -

FREDERIKKE:

Kom så med det!

ADOLF:

Man kunne med en vis ret hævde at den slags lege kunne blive livstruende i det lange løb.

FREDERIKKE:

Åh, hold op med at sige sådan noget! Du har ret. Du har altid ret, Adolf. Åh Gud, det var lettere under krigen. Hvad synes du vi skal gøre?

ADOLF:

Her ved hoffet taler vi jo ikke om revolutioner. Vi påkalder os kun små forandringer.

FREDERIKKE:

Hvad mener du med det?

ADOLF:

Det drejer sig måske ikke om at undertrykke den fyrstelige fornøjelse ved magt, men om at lade

ham mærke hvorledes andre virkeligheder, der er fremmede for ham, kan vende op og ned på alting?

FREDERIKKE:
Hvilke fremmede virkeligheder taler vi om?

ADOLF:
Forelskelse?

FREDERIKKE:
Forelskelse.

Fyrsten ind.

FYRSTEN:
Velkommen hjem, min egen!

Frederikke tager parykken på. Hun rejser sig, river i hans kind.

FREDERIKKE:
Hvor er skægget blevet af?

FYRSTEN:
Det har jeg savet af.

FREDERIKKE:
Hvor er det sødt af dig, Johan. Nu kan jeg kysse dig, uden det kradser og gir mig røde knopper.

FYRSTEN:
Var det mon skæggets skyld?

FREDERIKKE:
Du kan gå, Adolf.

ADOLF:
Madame. Deres Excellence.

Adolf ud. Frederikke viser Fyrsten handsken.

FREDERIKKE:
Hvem tilhører den her?

FYRSTEN:
Hvor skulle jeg vide det fra?

FREDERIKKE:
Det er ikke min.

Fyrsten undersøger handsken.

FYRSTEN:
Nåh ja den! Jeg fandt den spadserende. Det var i morges. Sikken et vejr! Naturen lokkede mig. Jeg gik gennem dalen og ankom til en skvulpende sø. Og se! Da sprang en pige frem bag et træ! Let som Daphne i flugten fra Apollon, sprang hun hen i engen, og dens skalkagtige fugtighed nødte hende til at hæve det flagrende, som vinden i farten, ikke noksom hævede og forrådte hendes nydelige ben. Amor ville for at spille mig et puds, at hun skulle tabe en handske.

FREDERIKKE:
Sikke travlt du har haft, skat. Du har både barberet dig, spadseret i naturen, mødt Amor. Er der andet?

FYRSTEN:
Jeg har savnet dig.

FREDERIKKE:
Åh pus.

FYRSTEN:
Jeg mener det. Der bliver så tomt, når du er væk. Jeg ligger vågen om natten og tænker. Frederikke, hvorfor har du forladt mig?

FREDERIKKE:
Tænker du virkelig det?

FYRSTEN:

Ja.

FREDERIKKE:

Det er da ikke passende for en hersker, at ligge og savne en gammel kone.

FYRSTEN:

Du er da ikke gammel.

FREDERIKKE:

Jeg ville ønske du havde ret. At jeg stadig var som dengang du kaldte mig en sommerfugl, men som du kan se, er jeg blevet en gammel kone med gråt hår.

Hun smider parykken.

FYRSTEN:

Jeg kan nu sagtens få øje på sommerfuglen.

FREDERIKKE:

Jeg har fået så mange rynker.

FYRSTEN:

Frederikke, min egen. Hvis du har fået rynker, så nedstammer de fra Evas datter.

FREDERIKKE:

Åh, jeg smelter, Johan.

Marie ind.

MARIE:

Middagen er serveret.

FREDERIKKE:

Hvad er aftenens menu?

MARIE:

Citronglaseret svin med æbler og rødbeder.

FREDERIKKE:
Det er jo min livret.

Hun ser på Fyrsten.

FREDERIKKE:
Har du virkelig tænkt på det?

FYRSTEN:
Også det.

FREDERIKKE:
Hvor betænksomt, skat. Jeg håber kokken har husket, at rødbederne skal mørne uden låg.

FYRSTEN:
Du nedværdiger dig vel ikke til at instruere madlavningen?

FREDERIKKE:
Nogen gange så glemmer du, at jeg kommer fra et borgerligt hjem.

FYRSTEN:
Du minder mig hele tiden om det.

Fyrsten vasker hænder og sætter sig ved bordet. Der serveres for ham. Marie trækker Frederikke til side.

MARIE:
Undskyld Madame. Deres Excellence. Må jeg låne Deres øren for en kort bemærkning?

FREDERIKKE:
Hvad har du på hjerte, Marie?

Marie ser ned i gulvet. Frederikke løfter hendes hage.

MARIE:
Det er vedrørende en forældreløs pige fra byen.

FREDERIKKE:
Hvad er der sket?

Den næste replik siges hurtigt, bedende, nærmest desperat.

MARIE:

Hendes far, der forsørgede hende, er død af kopper. Hun er helt alene i verden. Den stakkels pige har -

FREDERIKKE:

Vent lige Marie!

MARIE:

Undskyld, Madame.

FREDERIKKE:

Fortæl mig det hele forfra.

MARIE:

Det er vedrørende en fattig pige fra byen. Seline hedder hun.

Jeg kendte hendes mor, der døde i fjor og nu er hendes far død af kopper. Ulykkerne hagler ned over hende. Og hun er sådan et kært pigebarn. Hvis De bare så hende -

FREDERIKKE:

Det kan naturligvis ikke lade sig gøre.

MARIE:

Men hun har ingen steder at tage hen?

FREDERIKKE:

Hvis hoffet skulle hjælpe alle fattige, forældreløse piger fra byen, ville vi jo ikke lave andet. Vi har heller ikke brug for flere tjenestefolk, for slet ikke at tale om en pige, der formodentlig aldrig har tjent hos adelen før?

Marie ser ned.

FREDERIKKE:

Dyrebareste Marie. Solidaritet er en fin lille egenskab. Du skal ikke skamme dig over at være et medfølelse menneske.

Frederikke finder en lille dåse.

FREDERIKKE:
Pebermynte?

MARIE:
Ellers tak, Madame. Det er ikke godt for tænderne.

FREDERIKKE:
Jaså.

Frederikke putter pebermyntebolsjet i munden og sutter. Under det følgende sætter hun sig ved bordet.

FREDERIKKE:
Jeg ønsker naturligvis alt det bedste for den lille stakkel, men jeg tror altså det er din tilstand, der er skyld i alle de følelser. Naturen spiller dig et puds.

MARIE:
Jeg ved ikke hvorfor jeg troede -

FREDERIKKE:
Nu skal du ikke forsøge at give mig dårlig samvittighed.

MARIE:
Undskyld, Madame.

FREDERIKKE:
Kan man stadigvæk ikke huske hvem faderen er?

MARIE:
Nej, Madame.

FREDERIKKE:
Alkohol. Du kan gå nu, Marie.

Marie nejer og går ud. Frederikke knaser et pebermøntebolsje. Derefter begynder hun at dinere. Tavshed, og så pludselig:

FREDERIKKE:
Åh Venedig!

Fyrsten får et chok.

FREDERIKKE:
Jeg sidder på en bænk i gondolen. Rebecca til venstre. Jeg sidder naturligvis lige i midten.

FYRSTEN:
Naturligvis.

FREDERIKKE:
Og overfor det smalle bord, sidder den yndigste unge mand du kan forestille dig.

FYRSTEN:
Jaså.

FREDERIKKE:
Le Gondolier.

FYRSTEN:
Hvorfor står Le Gondolier ikke op?

FREDERIKKE:
Han sad ned fordi vi havde bedt ham om det.

FYRSTEN:
Aha. Er det frækt?

Hun smiler.

FREDERIKKE:
Han sidder således nærmest mig. Så tæt ved, at –

FYRSTEN:
Så tæt, at det vel er uundgåeligt at –

FREDERIKKE:

At hans fødder ikke sjældent kommer til at hvile ovenpå mine.
Hvad er det for beskidte tanker du har?

Fyrsten ler.

FREDERIKKE:

Rebecca får rødmossede kinder.

FYRSTEN:

Nåh, gør hun det Rebecca, det ligner hende ellers ikke.

FREDERIKKE:

Vi ser på den himmelske dragt, de blå skyers sløjfer, og diskret lader jeg en hånd glide henover min egen blå silkesløjfe.

FYRSTEN:

Jeg ved ikke om jeg kan klare det, Frederikke.

Under det næste stikker Fyrsten en hånd ned mellem sine ben.

FREDERIKKE:

Jeg løfter min kjole og bukker mig frem. Rebecca smiler til den unge hingst og beroliger ham med ordene: "Elle est extrêmement innocente". Noget rører på sig i de finere dele af mit elskede jeg. Rebecca holder kjolen mens jeg langsomt begynder at løfte op i mine skørter. Til det sidste bruger jeg den finger hvor min ægtering sidder.

FYRSTEN:

Bliv ved.

Han onanerer hurtigere.

FREDERIKKE:

Men lige før jeg skal til at glide ned over den, så siger han uden nogen åbenlys sammenhæng: "Madame est française?".

FYRSTEN:

Sagde han virkelig det?

FREDERIKKE:

Tænk! Han troede jeg var fransk! Efter den bemærkning skulle du ellers ha set en tirret tysk kvinde klemme om hans kæp med sit vansirende bækken!

FYRSTEN:

Min Gud! Lad det være sandt!

Fyrsten rejser sig og løber hen til hende, kommer i hendes salat.

FREDERIKKE:

Kommer du i min salat?

FYRSTEN:

Undskyld.

Fyrsten knapper sine bukser.

FREDERIKKE:

Marie!

Fyrsten sætter sig. Marie kommer ind.

MARIE:

Madame kaldte?

FREDERIKKE:

Gider du smage den her salat?

MARIE:

Er der noget i vejen med den?

FREDERIKKE:

Her.

Marie smager salaten.

FREDERIKKE:
Hvordan synes du den smager?

MARIE:
Jeg skal kaste op.

FREDERIKKE:
Ikke her da.

MARIE:
Mine herskaber, undskyld.

Marie holder en hånd for munden, mens hun løber mod døren.

FREDERIKKE:
Vil du være sød at bringe mig en ny salat?!

MARIE:
Naturligvis Madame!

Marie ud. Fyrsten og Frederikke griner.

FREDERIKKE:
Skal du ikke have noget andet tøj på?

FYRSTEN:
Hvorfor det?

FREDERIKKE:
Vi venter besøg.

FYRSTEN:
Åh nej. Hvornår kommer de?

FREDERIKKE:
De må være lige på trapperne.

Fyrsten tørrer sig om munden og rejser sig.

FYRSTEN:

Jeg hader din bror. Og hans vandle hustru Rebecca. Jeg får lyst til at kaste op udover hende.

FREDERIKKE:

Det tror jeg hun ville elske at fortælle til alle og enhver!

Rebecca og Frederik ind.

REBECCA:

Juuhuu. Juuhuu!

FREDERIK:

Ikke så højt, Rebecca.

Marie slæber langsomt en kæmpekuffert ind. Går derefter ud.

FREDERIKKE:

Rebecca!

De kysser hinanden på kinden.

REBECCA:

Frederikke! Deres Excellence.

FREDERIK:

Deres Excellence.

Rebecca sætter sig på knæ og kysser Fyrstens ring.

REBECCA:

Er det rubiner?

FYRSTEN:

Ja.

REBECCA:

Syndens farve.

FREDERIK:
Besind dig, Rebecca.

Marie kommer ind med nogle mindre kufferter.

FREDERIKKE:
Og hvordan har min kære bror det så?

Frederik surmuler.

REBECCA:
Tag dig ikke af ham. Han elsker jo ingen, bortset fra avisen og sit arbejde.

FREDERIKKE:
Hvordan gik rejsen?

Rebecca ser på Frederik.

REBECCA:
Skat? Hun spurgte om noget.

FREDERIKKE:
Det var en forfærdelig køretur. Rebecca insisterede jo på, at vi skulle benytte de offentlige transportmidler.

REBECCA:
Alt andet er at foretrække end os to alene.

FREDERIK:
Jeg er ikke sikker på at vore medpassagerer delte det synspunkt.

REBECCA:
Der ser du hvordan din bror behandler mig?

Hun græder på skrømt. Ser anklagende på Frederik.

REBECCA:
Og han har i forvejen så travlt med sit arbejde, og da vi så endelig har halvanden dag sammen, så sidder han bare der med avisen.

FREDERIK:

Det er naturligvis løgn. Rebecca tog avisen og lavede en hat.

REBECCA:

Er den ikke sjov?

FYRSTEN:

Mægtig sjov. Hvor længe bliver I?

Hun tager avishatten på.

REBECCA:

Frederik var drukken af mishag over min latter.

FREDERIK:

Selvom de medrejsende skar ansigt, så fortsatte hun bare.
Må jeg få min avis?

REBECCA:

Nej, det må du ikke.

FREDERIK:

Den hat er fuld af tal, der interesserer mig.

REBECCA:

Wie ist man aber frei und froh.
Im schatten von der bergen!
Man singt: In dulci júbilo!
Und scherzt trotz allen Zwergen.

FYRSTEN:

Det der holder jeg ikke til.

REBECCA:

I kan måske ikke lide tanken om, at vi er her?

FREDERIKKE:
Selvfølgelig kan vi det.

FYRSTEN:
Døds klokken kimer, det er dommedag. Stueurets forkølede slag vil blive ledsaget af kortspil i salonen, mens hjerter knægt begraver sig bag avisen for at fortrænge det kvalmende menageri. Jeg ser frem til en uge i helvede.

FREDERIKKE:
Skat.

REBECCA:
En uge? Vi bliver da længere end en uge.

FYRSTEN:
Og hvis I nu vil have mig undskyldt, så vil jeg trække mig tilbage til mit studie af rådne fisk!

Fyrsten ud. Rebecca går hen til Marie.

REBECCA:
Kan du se hvad det her er?

Hun peger på sine ører. Marie ryster på hovedet.

REBECCA:
Det er ørenringe fra Böhmer.

MARIE:
Deres mand er et overmåde gavmildt væsen.

REBECCA:
Jeg har selv købt dem.

FREDERIK:
For hvilke penge, min engel?

REBECCA:

Det er kun den her hat, jeg har fået af ham.

FREDERIK:

Stjålet.

REBECCA:

Kan du ikke for en gangs skyld lægge tallene fra dig, skat?

FREDERIK:

Gi mig så den avis!

Han river avisen fra hende.

MARIE:

Du kan vel godt huske mig, Frederik?

FREDERIK:

Perifert.

Githa Lehrmann og Lennart Hansen

Arbejdsspørgsmål

Prøv at beskrive de forskellige karakterer. Deres projekter, deres måde at være på, deres problemer.

Kostumerne er i rokokostil – og så alligevel ikke. Hvilken betydning har den stilblending for stykket?

Scenografien er enkel og symbolsk. Hvordan synes du den virker?

Der er brugt en del farver i scenografien. Hvad betyder farverne for stykket?

Stykket foregår i rokokotiden – synes du det er et historisk stykke? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Find ud af mere om rokokoperioden. Hvilke tanker havde man? Hvordan klædte man sig? Og hvorfor?

Skønhedsidealener forandrer sig hele tiden, prøv at finde forskellige eksempler på skønhedsidealener gennem tiden. Start med at sammenligne rokokoen og nutiden med inspiration fra Jesper Bergmanns tekst.

Prøv at læse uddraget fra manuskriptet, sammenlign dine tanker om stykket før og efter, du har set forestillingen.

Stykket rummer en del humor – synes du det er komedie? Hvorfor eller hvorfor ikke?

En del mennesker dør i løbet af stykket – synes du det er en tragedie? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Der er en del scener med seksuelt indhold. Hvordan synes du de scener fungerer. Læg mærke til hvordan dine medpublikummer reagerer. Hvorfor tror du de reagerer sådan?

Dialogen rummer højstemte passager i gammeldags stil – og vulgære, moderne replikker. Hvilken betydning har den stilblending for stykket?

Hvad siger stykket om rokokotiden – og hvad siger det om vores egen tid?

Idéer til supplerende litteratur og film med mere

"Danske dragter – moden i 1700-årene" af Ellen Andersen, 1977, Nationalmuseet

"Krop og klær – klædedragtens kunsthistorie" R. Broby-Johansen, 1953, Gyldendal.

Egon Friedell "Kulturhistorie bind 2 – Barok og Rokoko, Oplysning og revolution" Høst & Søn 1984.

"Skønhedens historie" redigeret af Umberto Eco, 2006, Aschehougs forlag.

Film:

"Marie Antoinette" af Sofia Coppola (2006)

"Farlige forbindelser" af Stephen Frears (1988)

Dette er blot forslag blandt mange mulige find selv på mere!